

Hulpdiensten en tijdelijke dienst

Rapport van het generale college voor de kerkorde ten behoeve van de tweede lezing

1 Inleiding

5 De vraag om te considereren over ord. 3-18 werd vergezeld van een bijlage waarin de wijzigingen kort zijn toegelicht. In deze bijlage wordt verwezen naar de achterliggende rapporten:

- de in november 2018 aanvaarde nota Tijdelijke aanstelling voor predikanten (OZ 18-03)
- het rapport van het generale college voor de kerkorde (GCKO; OZ 19-04) dat ten grondslag ligt aan de eerste lezing.

10 Vermeld wordt dat deze twee achterliggende rapporten via de website van de kerk te vinden zijn. Gezien de vragen rond het waarom van de wijzigingen was het achteraf gezien verstandiger geweest om met rechtstreekse links naar deze rapporten te verwijzen, en in ieder geval het synodebesluit van november 2018, dat genomen is naar aanleiding van OZ 18-03 en de grondslag is van OZ 19-04 mee te zenden. Dit laat onverlet dat het genoemde besluit en de achterliggende

15 rapporten bij vragen geraadpleegd hadden kunnen worden.

De vragen rond het waarom worden samengevat in overweging 4 van het genoemde besluit:

Het rapport noemt de problemen die bestaan rond deze vormen van tijdelijke inzet, te weten:

- de onoverzichtelijkheid
- 20 - de belemmering die van sommige rechtspositionele aspecten uitgaat om als gemeente een tijdelijke opdracht te verlenen, of als predikant een tijdelijke opdracht te aanvaarden; [dus om] tot volwaardige tijdelijke inzet van predikanten te komen;
- de ongelijke behandeling van predikanten en van gemeenten die het gevolg is van de diverse vormen;
- 25 - het spanningsveld dat een poolpredikant wordt bevestigd als predikant in algemene dienst, terwijl deze het werk van een predikant voor gewone werkzaamheden verricht;

Alle klassicale vergadering hebben gereageerd evenals de evangelisch-lutherse synode. Sommige klassicale vergaderingen hebben de ingezonden reacties van gemeenten meegestuurd. Het GCKO

30 heeft ook deze reacties gezien maar bespreekt deze alleen als dit door de klassicale vergadering expliciet is gevraagd.

2 Algemeen

Uit de reacties komen een aantal thema's naar voren die niet rechtstreeks met de voorgestelde

35 teksten te maken hebben.

2.1 Flexibiliteit

Gesteld wordt dat de nieuwe regeling minder mogelijk maakt dan de huidige regeling en daarmee in strijd met het project Kerk 2025 dat meer vrijheid beoogde. Het GCKO merkt op dat het project Kerk 2025 inderdaad beoogde meer vrijheid te geven waar dat mogelijk is. Tegelijkertijd is het financieel toezicht versterkt vanuit de eisen die de maatschappij stelt aan het financiële beheer en de eisen die de belastingdienst stelt met het oog op de ANBI-status. Zo heeft de synode ook besloten dat bij het beroepingswerk niet alleen gekeken wordt naar de solvabiliteit van de gemeente maar dat gemeenten zich ook de vraag moeten stellen of door samenwerking een beroep in kleine deeltijd kan worden voorkomen (ord. 3-3-1). En de klassicale vergadering heeft nadrukkelijk de opdracht gekregen: het bevorderen van samenwerking tussen gemeenten met het oog

45

op de vitaliteit van de gemeenten en met het oog op het behouden dan wel verkrijgen van formatieplaatsen van voldoende omvang voor predikanten (ord. 4-14-1). Het is duidelijk dat de classicale vergadering deze taak alleen kan verrichten als niet een deel van het werk buiten beeld blijft doordat onbeperkt hulpdiensten kunnen worden verricht.

- 5 Overigens, in de in eerste lezing vastgestelde tekst is er, naast de beperking van structurele hulpdiensten tot twee jaar (en zes maanden) ook verruiming: niet alleen hulpdiensten ter vervanging van een tijdelijk afwezige predikant kunnen meer dan een derde van de volledige werktijd omvatten, maar voor alle hulpdiensten is de beperking tot een derde van de volledige werktijd verval-
- 10 Ook de mogelijkheden van tijdelijke dienst zijn verruimd (als er tenminste noodzaak is tot tijdelijkheid): het minimum van vier jaar is verlaagd tot twee jaar en ook een beroep voor minder dan een derde van de werktijd is in de nieuwe regeling van tijdelijke dienst mogelijk.

2.2 Complexiteit

- 15 Het gaat om een complexe materie. Dat heeft er mee te maken dat het niet alleen gaat om het hier en daar schrappen, wijzigen of toevoegen van tekst in de vigerende kerkorde. De verschillende vormen van tijdelijke dienst die in de huidige kerkorde bestaan, zijn in een nieuw, samenhangend kader geplaatst. Alleen al een dergelijke overgang maakt het moeilijk alle nuances en consequenties direct te voorzien. Daar komt bij dat verruiming van mogelijkheden niet betekent
- 20 dat er minder regelgeving nodig is. Het GCKO heeft daar in enkele rapporten waarin het beleid van Kerk 2025 kerkordelijk wordt uitgewerkt ook op gewezen. Bij het verruimen van de mogelijkheden proponenten en predikanten in tijdelijke dienst te beroepen moet bijvoorbeeld ook gelet worden op de verhouding met een beroep in vaste dienst, een reëel inkomen voor degenen die een tijdelijk dienstverband hebben, enzovoort.
- 25 Het GCKO heeft daarvoor zowel in het rapport voor de eerste lezing als in dit rapport zijn uitgangspunt genomen in de hierboven genoemde nota Tijdelijke aanstelling voor predikanten (OZ 18-03). Dit uitgangspunt betekent ook dat het GCKO niet beoordeelt of andere keuzen mogelijk zijn, maar alleen of de consideraties moeten leiden tot bijstelling van de eerder gemaakte keuzen.

2.3 Flexwet

- 30 In een aantal reacties worden de voorstellen vergeleken met de flexwet (officieel de Wet Arbeidsmarkt in Balans; WAB). Het GCKO merkt daarbij op dat goede zorg voor predikanten vraagt dat ook gekeken wordt naar wat maatschappelijk aanvaard is. Tegelijkertijd merkt het GCKO op dat de flexwet niet van toepassing is. De relatie tussen predikant en gemeente wordt niet geregeerd door het arbeidsrecht maar door de eigen kerkelijke regelingen, neergelegd in ord. 3, GR 5 en de
- 35 daarbij behorende uitvoeringsbepalingen.

2.4 Hogere kosten

- Het is onmiskenbaar dat structurele hulpdiensten duurder worden. Op zich staat dat los van de wijziging van ord. 3-18. Ook als de oude regelingen zouden blijven kan het georganiseerd overleg predikanten besluiten dat over structurele hulpdiensten pensioen wordt opgebouwd, verzekering
- 40 tegen arbeidsongeschiktheid geldt en een voorziening voor werkloosheid wordt getroffen. En de betaling voor structurele hulpdiensten via de centrale kas staat ook los van de wijziging van ord. 3-18. De daarvoor benodigde aanpassing is een zaak van de kleine synode.
- De hogere kosten betreffen overigens met name de structurele hulpdiensten, doordat – zoals gezegd – ook pensioenpremie en premie arbeidsongeschiktheidsverzekering moet worden afgedragen
- 45 en een bijdrage moet worden gegeven voor een werkloosheidsvoorziening. De synode heeft in de geciteerde overweging 4 uitgesproken dat het onjuist is dat predikanten voor hetzelfde werk een verschillende beloning ontvangen.

Tijdelijke dienst wordt op zich niet duurder, omdat onder de huidige regeling de gemeente (maximaal 20 maanden) verantwoordelijk is voor het wachtgeld na tijdelijke dienst (GR 5-29-4). Maar nogmaals, deze besluiten staan op zich los van de wijziging van ord. 3-18 en moeten daarom verder buiten beschouwing blijven.

- 5 Datzelfde geldt voor het besluit om de kosten van de opslag die bij structurele hulpdiensten en tijdelijke dienst geheven wordt om te slaan over alle gemeenten die van deze constructie gebruik maken, ook over gemeenten die gebruik maken van de diensten van een emeritus die geen opslag krijgt. Dit is een besluit dat los staat van de wijziging van ord. 3-18 en zou ook in de huidige situatie genomen kunnen worden. Ook dit moet dus buiten beschouwing blijven. Het GCKO wijst
- 10 er overigens op dat het besluit om alle tijdelijke diensten even duur te maken genomen is om te voorkomen dat om financiële redenen gekozen wordt voor een emerituspredikant waar ook een proponent of een dienstdoend predikant in aanmerking zou komen.
- 15 In de consideraties wordt verondersteld dat de opslag op de bezettingsbijdrage 10% is, en dat “de kerk” dus verdient aan deze opslag omdat emeriti de toeslag van 10% niet krijgen. Maar dat is een misverstand. De opslag op de bezettingsbijdrage voor de centrale kas wordt zo vastgesteld dat daaruit alle toeslagen kunnen worden betaald.

3 Bij de teksten

3.1 Incidentele en structurele hulpdiensten (lid 3)

- 20 Het onderscheid tussen incidentele hulpdiensten en structurele hulpdiensten roept veel vragen op. De grens van 40 uur wordt te laag gevonden. Voorgesteld wordt in de consideraties deze grens te verhogen naar 60 uur of zelfs 160 uur.
- Het GCKO merkt hierbij op dat het onderscheid tussen structurele hulpdiensten en incidentele hulpdiensten niets zegt over de aard van de werkzaamheden, maar uitsluitend over de duur van
- 25 de werkzaamheden. Eigenlijk zouden alle hulpdiensten op dezelfde wijze moeten worden beloond (met pensioenopbouw enz.). Maar dat brengt bij in omvang zeer kleine hulpdiensten onevenredige administratieve lasten met zich mee. Zorg en Welzijn heeft zich bereid verklaard om deze kleine opdrachten buiten de verplichte pensioenopbouw (en pensioenafdracht) te houden. Het gaat dus bij incidentele hulpdiensten om korte opdrachten, zoals het voorgaan in een kerk-
- 30 dienst, of het crisispastoraat tijdens de vakantie van de predikant, een korte cursus enz.

- In de begeleidende brief bij de vraag om consideraties wordt gesproken over 40 uur (ten onrechte stond er 40 jaar, maar de goede verstaander begreep dat uur bedoeld was) op jaarbasis. Dit roept veel vragen op, met name rond het voorgaan in kerkdiensten. Onder meer de ELS concludeert, dat op grond van deze bepaling een gemeente maar vier keer een gastpredikant kan vragen (uitgaande van 10 uur per dienst). Dat is uiteraard niet de bedoeling. De voorziene keten-
- 35 regeling (geen verlenging of nieuwe opdracht) geldt niet de incidentele hulpdiensten. Elke gemeente (met één predikant) heeft meer zondagen een gastpredikant nodig en een vacante gemeente zelfs elke zondag.
- 40 Het GCKO heeft overwogen dat het spreken over 40 uur per jaar alleen maar vragen oproept. Beter is het om te spreken over 40 uur per opdracht. Een predikant die in een gemeente een leerhuis geeft en daarvoor een incidentele vergoeding ontvangt voor 40 uur, kan daarnaast in die gemeente ook voorgaan en eventueel in de vakantietijd als achterwacht van de predikant gelden. Maar het is uiteraard niet de bedoeling dat een structurele taak wordt opgeknipt in vele incidentele taken. Als afgesproken wordt dat een predikant tweemaal per jaar een leerhuis geeft, waar-
- 45 mee de opdracht de veertig uur te boven gaat, moet structureel worden betaald. Hetzelfde kan

worden gezegd van het voorgaan in kerkdiensten. Als een kerkenraad met een predikant overeenkomt dat deze maandelijks voorgaat, zal dit als structurele hulpdienst moeten worden betaald. De predikant kan daar dan ook aanspraak op maken. Dit geldt ook als vooraf niet duidelijk is hoeveel tijd de hulpdiensten gaan vragen. Wanneer de predikant met instemming van de kerkenraad meer dan 40 uur besteed aan een hulpdienst, waarvan bij aanvang werd verwacht, dat ze minder dan 40 uur zou vragen maar die achteraf bezien meer tijd vergt, zal de hulpdienst als nog als structurele hulpdienst moeten worden betaald.

Het GCKO constateert dat “per jaar” alleen in de toelichting staat en niet in de tekst van de kerkenorde. Het stelt voor om “per opdracht” toe te voegen aan de omschrijving van de hulpdiensten.

Het GCKO merkt verder op dat in de ‘definitie’ van structurele hulpdiensten gesproken wordt over maximaal twee jaar (lid 3). Dat is niet juist. Ook bij de verlenging is er nog steeds sprake van structurele hulpdiensten. Het GCKO stelt dan ook voor de vermelding van de maximale termijn uit lid 3 te schrappen en op te nemen in lid 7, en lid 3 als volgt vast te stellen:

3	<p>Hulpdiensten worden onderscheiden in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - incidentele hulpdiensten met een totale omvang tot maximaal 40 uren - structurele hulpdiensten met een omvang van 40 uren of meer en een maximale duur van twee jaar. <p>In beide gevallen is de rechtspositie geregeld in of krachtens GR 5.</p>	<p>Hulpdiensten worden onderscheiden in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - incidentele hulpdiensten met een totale omvang tot maximaal 40 uren per opdracht - structurele hulpdiensten met een omvang van meer dan 40 uren per opdracht. ... <p>In beide gevallen is de rechtspositie geregeld in of krachtens GR 5.</p>
---	---	---

3.2 Adviseur (lid 4)

Lid 4 bepaalt dat degene die hulpdiensten verricht adviseur van de kerkenraad kan zijn. Gevraagd wordt of de predikant of proponent dit beslist dan wel de kerkenraad. Bedoeld is dat de kerkenraad uitnodigt. Het GCKO stelt daarom voor de tekst als volgt vast te stellen:

4	<p>Een predikant of proponent die structurele hulpdiensten verricht kan als adviseur deelnemen aan de vergaderingen van de kerkenraad</p>	<p>Een predikant of proponent die structurele hulpdiensten verricht, kan worden uitgenodigd als adviseur deel te nemen aan de vergaderingen van de kerkenraad</p>
---	---	---

3.3 Detachering (lid 5 en 6)

Bij het verrichten van hulpdiensten, waarvan sprake is in lid 5 en 6 gaat het uiteraard om structurele hulpdiensten. Incidentele hulpdiensten zijn altijd een overeenkomst tussen een predikant en een gemeente. Omdat hierover een vraag is gesteld stelt het GCKO voor om “structureel” toe te voegen.

Een gemeentepredikant die wordt gedetacheerd om in een andere gemeente hulpdiensten te verrichten, behoudt zijn rechtspositie bij de detacherende gemeente. Deze gemeente is verantwoordelijk voor de afdracht aan de centrale kas. Omdat de detachering plaats vindt binnen de werktijd blijft deze gemeente verantwoordelijk voor deze lasten, ook als de detachering eindigt. Er is dan ook geen risico op werkloosheid en dus ook geen sprake van een toeslag op het traktement en opslag op de bezettingsbijdrage. De kerkenraad van de gemeente waar de predikant werkt betaalt een vergoeding aan de gemeente dan wel aan de kerk. In de consideraties wordt gevraagd de vergoeding nader te specificeren. Het GCKO wijst erop dat in lid 8 – bij detachering

van een gemeentepredikant – sprake is van een evenredige vergoeding. Uiteraard is daarmee een evenredig deel van de traktementslasten als vergoeding bedoeld. Het GCKO stelt voor de tekst zo aan te passen:

5	Een kerkenraad kan met de kerkenraad van een andere gemeente overeenkomen dat de predikant hulpdiensten verricht in de andere gemeente. Dit kan alleen met instemming van de betrokken predikant en binnen de werktijd, waarvoor de predikant aan de gemeente verbonden is. De eerstgenoemde kerkenraad blijft verantwoordelijk voor het bepaalde in art. 16-5. De andere kerkenraad betaalt een evenredige vergoeding aan de eerstgenoemde kerkenraad.	Een kerkenraad kan met de kerkenraad van een andere gemeente overeenkomen dat de predikant structurele hulpdiensten verricht in de andere gemeente. Dit kan alleen met instemming van de betrokken predikant en binnen de werktijd, waarvoor de predikant aan de gemeente verbonden is. De eerstgenoemde kerkenraad blijft verantwoordelijk voor het bepaalde in art. 16-5. De andere kerkenraad betaalt een evenredig deel van de traktementslasten als vergoeding aan de eerstgenoemde kerkenraad.
---	---	--

- 5 Bij detachering van een ambulante predikant dan wel een interim-predikant door de dienstenorganisatie, heeft de predikant zijn rechtspositie bij de kerk (in dezen vertegenwoordigd door de dienstenorganisatie) en wordt deze betaald volgens de rechtspositieregeling voor kerkelijke medewerkers. Welke vergoeding de dienstenorganisatie voor een ambulante predikant of een interim-predikant vraagt, is aan de dienstenorganisatie. Anders dan bij een door de gemeente gedetacheerde predikant heeft de dienstenorganisatie ook te maken met overbruggingskosten tussen de verschillende opdrachten.

Het GCKO stelt dan ook voor om ook in dit lid het woord structureel in te voegen, als volgt:

6	Een kerkenraad kan met de dienstenorganisatie overeenkomen dat een predikant in algemene dienst hulpdiensten verricht in de gemeente. De kerk blijft verantwoordelijk voor diens rechtspositie. De dienstenorganisatie en de kerkenraad komen hiervoor een vergoeding overeen.	Een kerkenraad kan met de dienstenorganisatie overeenkomen dat een predikant in algemene dienst structurele hulpdiensten verricht in de gemeente. De kerk blijft verantwoordelijk voor diens rechtspositie. De dienstenorganisatie en de kerkenraad komen hiervoor een vergoeding overeen.
---	--	---

- 15 De gedetacheerde predikant werkt als ambtsdrager in samenspraak met de kerkenraad van de gemeente waarbinnen deze hulpdiensten verricht. De eigen gemeente of de dienstenorganisatie hebben daarover niets te zeggen. De predikant die gedetacheerd is door de dienstenorganisatie is dan ook over deze werkzaamheden geen verantwoording schuldig aan de directie van de dienstenorganisatie – om een gestelde vraag te beantwoorden – maar overlegt over het werk uitsluitend met de kerkenraad van de gemeente waar de hulpdiensten worden verricht.

20

3.4 Het vervallen van ord. 3-24-2,3

Lid 5 van art. 18 vervangt van het huidige ord. 3-24 lid 2 en het eerste deel van lid 3. In de eerste lezing is voorgesteld om de leden 2 en 3 te laten vervallen, en daarmee ook het tweede deel van lid 3, dat als volgt luidt:

- 25 Indien de predikant werkzaam is voor een deel van de volledige werktijd kan de kerkenraad van de gemeente, waaraan de predikant verbonden is - op verzoek van de kerkenraad van de andere gemeente - besluiten tot uitbreiding van de werktijd van de predikant voor de overeengekomen duur van de hulpdiensten.

Hiertegen wordt bezwaar gemaakt: de mogelijkheid van uitbreiding van de werktijd met het oog op detachering wordt gezien als een win-winsituatie: de predikant kan meer werken en een andere gemeente wordt ermee gediend.

5 De geciteerde bepaling is opgesteld om te regelen dat predikanten die hulpdiensten verrichten in ieder geval pensioen opbouwen en verzekerd zijn van een uitkering bij arbeidsongeschiktheid, wat nu bij structurele hulpdiensten niet het geval is.

Door het besluit dat ook bij structurele hulpdiensten de volledige rechtspositieregeling van toepassing is met uitzondering van het wachtgeld (waarvoor een toeslag wordt gegeven) is deze
10 aparte bepaling niet meer nodig. Een predikant kan structurele hulpdiensten verrichten dan wel in tijdelijke dienst beroepen worden naast het werk in de eigen gemeente. Tijdelijke uitbreiding van de werktijd zou alleen betekenen dat de predikant geen compensatie krijgt voor het ontbreken van de wachtgeldregeling over de uitgebreide werktijd. Dat kan niet de bedoeling zijn. Als tijdelijke uitbreiding van de werktijd al zou worden toegestaan, zou over de tijdelijke uitgebreide
15 werktijd ook de compensatie voor het ontbreken van wachtgeld moeten worden betaald. Maar dat maakt de regeling alleen maar ingewikkeld.

Het GCKO merkt daarbij op (beginnende) predikanten soms beroepen worden in deeltijd met een tijdelijke uitbreiding van de werktijd. Zij worden voor deze tijdelijke dienst beloond als waren het structurele hulpdiensten, dus zonder de wachtgeldvoorziening die in de huidige regeling aan tijdelijke dienst verbonden is. Het besluit van het georganiseerd overleg predikanten dat voor alle
20 vormen van tijdelijke dienst (dus ook voor structurele hulpdiensten) een werkloosheidsvoorziening wordt getroffen (in de vorm van 10% toeslag op het traktement) betekent dat ook bij deze tijdelijke uitbreiding de 10% toeslag over het tijdelijke deel moet worden betaald.

25 **3.5 De tweejaarsgrens**

De normale regel is dat een predikant voor onbepaalde tijd in een gemeente werkt nadat deze aan de gemeente verbonden is. Hulpdiensten en tijdelijke dienst zijn daarop een uitzondering. Het grote inhoudelijke verschil tussen hulpdiensten en tijdelijke dienst is, dat hulpdiensten worden verricht op verzoek van een kerkenraad zonder dat de predikant door de gemeente beroepen
30 is, en dat een predikant in tijdelijke dienst beroepen is en voluit deel uitmaakt van de kerkenraad. Daarbij is besloten dat onder de twee jaar altijd van hulpdiensten sprake is, en dat voor opdrachten langer dan twee jaar altijd beroepen wordt.

De grens van twee jaar markeert niet alleen het onderscheid tussen hulpdiensten en tijdelijke
35 dienst, maar markeert ook het onderscheid in betrokkenheid van het breed moderamen van de classicale vergadering. Onder de twee jaar is geen toestemming nodig, boven de twee jaar is wel toestemming nodig. Tegen dit laatste zijn geen steekhoudende bezwaren ingebracht, al is wellicht bij het bepleiten van een langere duur van hulpdiensten ook gedacht aan een langere periode zonder bemoeienis van het breed moderamen.

40 Dat bij tijdelijkheid langer dan twee jaar het breed moderamen toestemming moet geven, heeft mede als achtergrond dat het breed moderamen geroepen is om te bezien of gemeenten door samenwerking tot een normale beroeping (voor onbepaalde tijd) van voldoende omvang kan overgaan. Het is immers in het belang van de kerk (en dus ook van de gemeenten in een classis) dat niet alleen (kleine) deeltijddiensten worden gevraagd. Met dat principe is ingestemd bij de
45 aanvaarding van ord. 3-3-1 en ord. 4-14-1 waar de classicale vergadering o.m. als taak krijgt: het bevorderen van samenwerking tussen gemeenten met het oog op de vitaliteit van de gemeenten en met het oog op het behouden dan wel verkrijgen van formatieplaatsen van voldoende omvang

voor predikanten. Een mogelijkheid om buiten het breed moderamen om langere tijd hulpdiensten te vragen beperkt het breed moderamen in de uitvoering van die opdracht. Het GCKO ziet dan ook geen reden – ook niet vanuit de consideraties - om af te stappen van de tweejaarsgrens, voor zover dit de bemoeienis van het breed moderamen betreft. Daarmee is nog niet de vraag
5 beantwoord of (met toestemming van het breed moderamen) hulpdiensten langer dan twee jaar mogelijk moeten zijn.

3.6 Duur structurele hulpdiensten (lid 7)

Uit de consideraties blijkt dat het op zich heldere onderscheid gecombineerd met de tweejaars-
10 grens in de praktijk problemen kan opleveren. Een tijd van afwezigheid van de predikant, zeker als een vacature wordt voorafgegaan door een ziekteperiode kan bij voorbeeld langer dan twee(enhalf) jaar duren. Een beroep in tijdelijke dienst is niet mogelijk, omdat vooraf niet vaststaat dat de periode langer dan twee jaar duurt.

Het GCKO acht dit bezwaar steekhoudend. Het stelt dan ook voor het breed moderamen de be-
15 voegdheid te geven de periode van hulpdiensten te verlengen tot maximaal vier jaar. Daarbij blijft het uitgangspunt dat tijdelijk werk zo veel als mogelijk moet worden voorkomen. Het breed moderamen zal er dan ook op moeten toezien dat een vacaturetijd niet nodeloos wordt gerekent. Met deze mogelijkheid tot verlenging kan de voorgestelde verlenging met maximaal een half jaar vervallen.

Naast de hulpdiensten tijdens de tijdelijke afwezigheid van een predikant kunnen hulpdiensten
20 ook verricht worden naast de gemeentepredikant voor een onderdeel van het werk, bij voorbeeld ouderenpastoraat. Ook voor deze hulpdiensten wordt om een langere periode gevraagd. Het GCKO wijst opnieuw op het uitgangspunt dat zo veel als mogelijk een predikant in gewone dienst aan een gemeente verbonden is. Hulpdiensten behoren een uitzondering te zijn. Indien enigszins
25 mogelijk zullen gemeenten moeten samenwerken om de predikant in vaste dienst aan de gemeente te verbinden. Het GCKO wijst er daarbij op dat de combinatie van gemeenten als zodanig niet meer in de kerkorde wordt genoemd maar nog steeds mogelijk is. Gemeenten kunnen overeenkomen dat de predikant van de ene gemeente voor een deel van de tijd aan de andere ge-
30 meente verbonden wordt. Een dergelijke overeenkomst geldt dan voor de duur dat de predikant aan de eerste gemeente verbonden is. In deze samenwerking is er geen sprake van tijdelijkheid: de tweede gemeente kan de verbintenis niet eenzijdig beëindigen. De predikant krijgt dan ook geen toeslag en er hoeft geen opslag op de omslagheffing te worden betaald.

Een dergelijke samenwerking kan binnen de overeengekomen werktijd van de predikant, maar
35 kan ook met uitbreiding van de werktijd. Uiteraard is dan wel een solvabiliteitsverklaring nodig.

Het GCKO wil in de regelgeving geen onderscheid maken tussen hulpdiensten tijdens de tijdelijke
afwezigheid van een predikant, en hulpdiensten naast een predikant, en stelt voor ook bij hulp-
40 diensten naast een predikant een verlenging tot vier jaar mogelijk te maken. Wel zal het breed moderamen moeten toetsen of deze verlenging noodzakelijk is. Het GCKO sluit hierbij aan bij de voorwaarden die in ord. 3-3-1 worden genoemd.

Doordat het breed moderamen de mogelijkheid heeft om de periode van hulpdiensten tot vier
jaar te verlengen is er voldoende tijd om te zoeken naar samenwerking (en daarmee de opslag op
de omslagheffing te voorkomen).

45 Het GCKO stelt dan ook voor lid 7 als volgt vast te stellen:

7	Na afloop van de overeengekomen tijd kan de opdracht met ten hoogste zes maanden worden verlengd ter afronding van de werkzaamheden.	<p>Structurele hulpdiensten kunnen voor niet langer dan twee jaar worden overeengekomen.</p> <p>Het breed moderamen van de classicale vergadering kan toestemming geven de periode tot maximaal vier jaar te verlengen. Deze toestemming wordt alleen gegeven</p> <ul style="list-style-type: none"> - indien een vacature ondanks inspanningen nog niet kon worden vervuld, dan wel - indien naar het oordeel van het breed moderamen voldoende gezocht is naar samenwerking met andere gemeenten.
---	--	---

3.7 Ketenregeling structurele hulpdiensten (lid 8)

Volgens de eerste lezing kan een kerkenraad na de maximale termijn (in het voorstel voor de tweede lezing vier jaar, als het breed moderamen akkoord gaat) niet een nieuwe opdracht voor hetzelfde werk geven, noch aan degene die de hulpdiensten verrichtte, noch aan een ander. Zonder deze bepaling zou een kerkenraad onbeperkt telkens voor twee jaar hulpdiensten kunnen vragen. Daarmee wordt het breed moderamen buiten spel gezet, en kan het breed moderamen zijn taak (zie onder 3.5) niet waarmaken.

5 Zoals eerder aangegeven betreft dit verbod alleen de structurele hulpdiensten. Het GCKO stelt voor om dit in de tekst toe te voegen.

10 In de consideraties wordt gevraagd hoe lang de ketenregeling geldt. Het GCKO acht het gewenst om een termijn te noemen en stelt voor – na overleg met de werkgroep die het synodebesluit van november 2018 heeft voorbereid – een periode van een jaar te noemen. Dit sluit aaneensluitende opdrachten uit.

15 Het GCKO stelt dan ook voor lid 8 als volgt vast te stellen:

8	De kerkenraad kan na afloop van de overeengekomen tijd geen nieuwe opdracht geven voor dezelfde werkzaamheden, noch aan dezelfde persoon noch aan een ander.	De kerkenraad kan na afloop van de overeengekomen tijd gedurende een jaar geen nieuwe opdracht tot structurele hulpdiensten geven voor dezelfde werkzaamheden, noch aan dezelfde persoon noch aan een ander.
---	--	--

3.8 Het vervallen van ord. 3-28-3 en 4

Ord. 3-28-3 en 4 geeft de mogelijkheid om emerituspredikanten en beroepbare predikanten in een vorm van tijdelijke dienst (zonder beroeping) aan de gemeente te verbinden voor een periode van twee tot maximaal vier jaar. Een beroeping in tijdelijke dienst voor minder dan vier jaar is in de huidige regeling niet mogelijk. Door het nieuwe ord. 3-18 is een tijdelijk dienst van twee jaar (en langer) wel mogelijk. De noodzaak van ord. 3-28-3 en 4 is daarmee vervallen.

20 Wel is het zo dat een emerituspredikant niet in tijdelijke dienst kan worden beroepen en dus alleen maximaal twee jaar structurele hulpdiensten kan verrichten in een gemeente. Als de synode instemt met de voorgestelde eenmalige verlenging, blijft de huidige vier jaar nog steeds mogelijk.

Het GCKO wijst er overigens op, dat zolang er nog proponenten zijn die wachten op een beroep gemeenten terughoudend moeten zijn in het vragen van structurele hulpdiensten aan emeritus-predikanten. Het breed moderamen zal bij de aanvraag van verlenging dan ook moeten nagaan of een proponent (al of niet in tijdelijke dienst) kan worden beroepen.

5 **3.9 Tijdelijke dienst (art. 9)**

In de consideraties wordt voorgesteld om te spreken over ‘beroepen voor bepaalde tijd’ in plaats van ‘beroepen in tijdelijke dienst’. Het GCKO begrijpt het voorstel: we spreken ook over beroep voor onbepaalde tijd. Tegelijkertijd is het begrip ‘tijdelijke dienst’ bekend en al lang in de kerkorde opgenomen. Het GCKO ziet dan ook geen noodzaak om de terminologie aan te passen.

10

Het breed moderamen kan toestemming geven voor tijdelijke dienst, als een gemeente geen mogelijkheid heeft om voor onbepaalde tijd te beroepen. De reden kan tweeledig zijn: enerzijds kan het gaan om een project dat in tijd beperkt is, anderzijds is het mogelijk dat de gemeente niet de financiële ruimte heeft om voor onbepaalde tijd te beroepen. De tijdelijke dienst kan dan worden gebruikt om de gemeente voor te bereiden op een nieuwe situatie en te zoeken naar samenwerking.

15

In de in eerste lezing vastgestelde tekst wordt geen maximumduur genoemd. In een enkele reactie wordt daarnaar gevraagd. Het GCKO meent dat dit niet nodig is. Het breed moderamen kan de omstandigheden beoordelen en de duur van de tijdelijke dienst vaststellen.

20

Het GCKO is er in de consideraties op attent gemaakt dat “een derde van de werktijd” onduidelijk is. Bedoeld is uiteraard: een derde van de **volledige** werktijd. Het GCKO stelt voor dit aan te passen en het slot van lid 9 als volgt vast te stellen:

9 Het breed moderamen heeft daarbij de bevoegdheid om de werktijd vast te stellen op minder dan een derde van de werktijd. Het breed moderamen heeft daarbij de bevoegdheid om de werktijd vast te stellen op minder dan een derde van de volledige werktijd.
---	---	--

25 **3.10 Het beroepen in tijdelijke dienst van een proponent (art. 10)**

Uit de reacties blijkt dat er misverstanden zijn. Sommigen menen dat een proponent in tijdelijke dienst niet als predikant beroepen wordt. Maar dat is wel het geval. Anderen menen dat proponenten alleen in tijdelijke dienst kunnen worden beroepen. Maar dat is niet het geval. De normale regel is dat proponenten voor onbepaalde tijd worden beroepen. De aparte regel voor proponenten in ord. 3-18 bepaalt dat proponenten alleen in tijdelijke dienst kunnen worden beroepen als de tijd ten minste drie jaar is. Een proponent kan dus niet voor twee jaar worden beroepen. De opmerking in het consideratierapport “om ervaring op te doen” bedoelt niet de tijdelijke dienst voor proponenten te promoten, maar motiveert waarom een (afwijkend) minimum van drie jaar is gesteld en ook een minimum van 40%. De 40% en de drie tot vijf jaar sluiten aan bij de regeling die nu geldt voor proponenten die via de mobiliteitspool bij een gemeente werken. Die mogelijkheid voor proponenten zal bij aanvaarding van dit artikellid vervallen. Bij het minimum van 40% is mee overwogen dat in die tijd het mentoraat en de primaire nascholing plaats vinden en bij het minimum van drie jaar dat de primaire nascholing in drie jaar kan worden afgerond. De mogelijkheid om proponenten in tijdelijke dienst te beroepen, zonder dat het breed moderamen toetst of tijdelijkheid nodig is, wordt voorgesteld ter vervanging van de huidige mogelijkheid dat proponenten via de mobiliteitspool in een gemeente werken. Via deze mogelijkheid wordt de proponent volwaardig predikant van de gemeente en behoudt de gemeente de mogelijkheid om

30

35

40

na de vooraf bepaalde tijd (tussen de drie en vijf jaar) afscheid van de predikant te nemen. Deze wordt dan predikant buiten vaste bediening. Aan de keuze voor tijdelijkheid boven de normale vaste dienst zit wel een prijskaartje: de opslag op de omslagheffing.

Ook in lid 10 wordt gesproken over werktijd terwijl volledige werktijd is bedoeld. Het GCKO stelt voor dit aan te vullen:

5

9	... een werktijd van ten minste 40% van de werktijd een werktijd van ten minste 40% van de volledige werktijd
---	--	---

3.11 Woonplaats (art. 11)

In verschillende reacties wordt gevraagd om lid 11 (de predikant woont zo mogelijk binnen de gemeente) te laten vervallen. Het GCKO merkt op dat de algemene regel is dat een predikant in de gemeente woont (ord. 3-16-3). In ord. 3-17 wordt deze regel voor predikanten in deeltijd versoepeld ('zo mogelijk'). Die versoepeling geldt dus ook voor predikanten in tijdelijke dienst die in deeltijd beroepen zijn. Maar zonder lid 11, waarin deze versoepeling voor alle predikanten in tijdelijke dienst wordt gegeven, zou een predikant die voltijds in tijdelijke dienst is beroepen, vallen onder de algemene regel. Lid 11 kan dan ook niet worden gemist.

10

3.12 Verlenging tijdelijke dienst (art. 12)

Gevraagd wordt ook om verlenging van de tijdelijke dienst mogelijk te maken, bij voorbeeld omdat (externe) financiering een langere verbintenis mogelijk maakt. Het GCKO overweegt dat tijdelijkheid ook tijdelijk moet zijn en wijst erop dat in de WAB verlenging na drie jaar niet mogelijk is. En al is, zoals gezegd, deze wet niet van toepassing, de kerk doet er goed aan zoveel als mogelijk rekening te houden met deze maatschappelijke werkelijkheid. Wel stelt het GCKO voor, nu hulpdiensten verlengd kunnen worden tot vier jaar, om het breed moderamen de bevoegdheid te geven een tijdelijke dienst ook eenmaal te verlengen tot maximaal zes jaar. Het GCKO overweegt daarbij dat niet gekozen is voor een maximale termijn bij het eerste beroep in tijdelijke dienst. Maar bij verlenging van een tijdelijke dienst van zes jaar of meer kan nauwelijks meer van tijdelijkheid worden gesproken. Het stelt dan ook voor lid 12 als volgt vast te stellen:

15

20

25

12	Na afloop van de overeengekomen tijd kan een beroep in tijdelijke dienst alleen met ten hoogste zes maanden worden verlengd, indien dit naar het oordeel van het breed moderamen van de classicale vergadering noodzakelijk is ter afronding van de werkzaamheden.	Het breed moderamen kan eenmalig toestemming geven de periode van de tijdelijke dienst te verlengen tot in totaal maximaal zes jaar.
----	--	---

3.13 Ketenregeling tijdelijke dienst (lid 14)

In lid 14 staat: Het breed moderamen kan geen toestemming geven tot een nieuwe tijdelijke dienst. In een reactie wordt gezegd: het kan geen maar het kan ook wel toestemming geven. Uiteraard is dit niet de bedoeling. Het GCKO constateert dat het verbod dat de kerkenraad opnieuw in tijdelijke dienst beroept indirect verwoord wordt door de bepaling dat het breed moderamen geen toestemming mag geven. Het stelt daarom voor om in plaats van "het breed moderamen kan geen toestemming geven" te formuleren: "de kerkenraad kan niet beroepen". De toevoeging "noch dezelfde predikant, noch een ander" is daarbij overbodig: de kerkenraad kan niemand beroepen.

30

35

Tijdelijke dienst is alleen bedoeld voor uitzonderlijke situaties waarin geen beroep in vaste dienst mogelijk is. Daarbij past niet een onbeperkte verlenging of aansluitende tijdelijke dienst. Door de mogelijkheid dat – als het echt nodig is – de tijdelijke dienst tot acht jaar te verlengen, is dat ook niet nodig. Een verbintenis van meer dan acht jaar is niet meer tijdelijk te noemen.

5 De toegevoegde mogelijkheid dat het breed moderamen eenmalig verlenging toestaat komt overigens aan een deel van de bezwaren tegemoet.

Net als bij lid 8 stelt het GCKO voor om een periode van een jaar te noemen waarbinnen geen nieuw beroep mogelijk is. Dit sluit aaneensluitende opdrachten uit.

10 De eerste lezing was een uitwerking van het synodebesluit van november 2018. Dit besluit was voorbereid door de werkgroep Rechtspositionele Regimes. Deze werkgroep heeft het GCKO opmerkzaam gemaakt op een lacune in de regelgeving. Het is volstrekt helder dat het de bedoeling is dat na afloop van een tijdelijke dienst het werk niet wordt voortgezet. Maar naar de letter van de tekst zou de kerkenraad zonder bemoeienis van het breed moderamen aansluitend aan een
15 tijdelijke dienst voor twee jaar een opdracht tot hulpdiensten voor dezelfde werkzaamheden kunnen geven. De werkgroep stelt voor dit te repareren.

Het GCKO overweegt dat de voorgestelde reparatie niet voortkomt uit de consideraties. Tegelijkertijd: het gaat om een verheldering van iets wat duidelijk de bedoeling is: tijdelijkheid is beperkt, en tijdelijkheid langer dan twee jaar kan alleen met instemming van het breed moderamen.

20 Het is in strijd met de geest van de regeling en ook inconsequent, als een nieuwe opdracht tot hulpdiensten na hulpdiensten niet mag en na een tijdelijke dienst wel zou mogen. Het GCKO stelt dan ook voor deze voorgestelde reparatie op te nemen in de tweede lezing van lid 14.

Het GCKO stelt dan ook voor lid 14 als volgt vast te stellen:

14	Na afloop van de overeengekomen tijd kan het breed moderamen van de classicale vergadering geen toestemming geven voor een nieuwe beroeping in tijdelijke dienst voor dezelfde werkzaamheden noch door dezelfde predikant, noch door een ander.	Na afloop van de tijdelijke dienst kan een kerkenraad gedurende een jaar niet opnieuw voor dezelfde werkzaamheden in tijdelijke dienst beroepen, en kan hij ook geen opdracht tot structurele hulpdiensten verlenen voor deze werkzaamheden.
----	---	---

25

3.14 Einde tijdelijke dienst (lid 16)

Lid 16 regelt dat de voor de tijdelijke dienst overeengekomen tijd in principe moet worden volge-
maakt. Het beroepingswerk kan wel eerder beginnen. Het GCKO constateert dat de formulering
niet volledig de bedoeling dekt. Het is uiteraard ook niet de bedoeling dat de predikant voor de
30 overeengekomen tijd verbonden wordt aan een classis of aan de kerk. Het GCKO stelt daarom
voor de tekst te verhelderen door te formuleren dat de predikant de tijdelijke dienst niet voortij-
dig mag beëindigen en lid 16 als volgt vast te stellen:

16	Ord. 3-4-2 is op een predikant in tijdelijke dienst niet van toepassing, met dien verstande dat deze slechts met instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering voor het afgesproken einde van de tijdelijke dienst aan een andere gemeente verbonden kan worden.	Ord. 3-4-2 is op een predikant in tijdelijke dienst niet van toepassing, met dien verstande dat de predikant de tijdelijke dienst slechts met instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering voortijdig mag beëindigen.
----	---	---

4 Ingangsdatum

Het GCKO stelt voor de nieuwe regeling te laten ingaan op 1 januari 2021. Er is dan gelegenheid voor de kleine synode om de generale regeling aan te passen en voor de BCKP (beheercommissie centrale kas predikanten) om de benodigde voorzieningen te treffen.

5 Voorstel voor de tweede lezing

In het voorgaande is aangegeven dat het GCKO voorstelt op een aantal punten de eerste lezing aan te passen. De tekst van de eerste en voorgestelde tweede lezing zijn daar naast elkaar gezet. Hieronder volgt het voorstel tot tweede lezing, zonder de eerste lezing ter vergelijking. De wijzigingen zijn wel vet aangegeven.

5.1 Tekst ord. 3-18

	Ord. 3-18
1	Een predikant voor gewone werkzaamheden wordt beroepen voor onbepaalde tijd.
	<i>Hulpdiensten</i>
2	Een predikant van de kerk en een proponent kunnen van een kerkenraad een opdracht aanvaarden tot het verrichten van hulpdiensten bestaande uit werkzaamheden die behoren tot het dienstwerk van de predikant.
3	Hulpdiensten worden onderscheiden in: <ul style="list-style-type: none">- incidentele hulpdiensten met een totale omvang tot maximaal 40 uren per opdracht- structurele hulpdiensten met een omvang van meer dan 40 uren per opdracht. ... In beide gevallen is de rechtspositie geregeld in of krachtens GR 5.
4	Een predikant of proponent die structurele hulpdiensten verricht, kan worden uitgenodigd als adviseur deel te nemen aan de vergaderingen van de kerkenraad
5	Een kerkenraad kan met de kerkenraad van een andere gemeente overeenkomen dat de predikant structurele hulpdiensten verricht in de andere gemeente. Dit kan alleen met instemming van de betrokken predikant en binnen de werktijd, waarvoor de predikant aan de gemeente verbonden is. De eerstgenoemde kerkenraad blijft verantwoordelijk voor het bepaalde in art. 16-5. De andere kerkenraad betaalt een evenredig deel van de traktementslasten als vergoeding aan de eerstgenoemde kerkenraad.
6	Een kerkenraad kan met de dienstenorganisatie overeenkomen dat een predikant in algemene dienst structurele hulpdiensten verricht in de gemeente. De kerk blijft verantwoordelijk voor diens rechtspositie. De dienstenorganisatie en de kerkenraad komen hiervoor een vergoeding overeen.
7	Structurele hulpdiensten kunnen voor niet langer dan twee jaar worden overeengekomen. Het breed moderamen van de classicale vergadering kan toestemming geven de periode tot maximaal vier jaar te verlengen. Deze toestemming wordt alleen gegeven <ul style="list-style-type: none">- indien een vacature ondanks inspanningen nog niet kon worden vervuld, dan wel- indien naar het oordeel van het breed moderamen voldoende gezocht is naar samenwerking met andere gemeenten.

8	De kerkenraad kan na afloop van de overeengekomen tijd gedurende een jaar geen nieuwe opdracht tot structurele hulpdiensten geven voor dezelfde werkzaamheden, noch aan dezelfde persoon noch aan een ander.
	<i>Tijdelijke dienst</i>
9	In afwijking van het in lid 1 bepaalde kan een beroepbaar predikant worden beroepen in tijdelijke dienst voor de duur van ten minste twee jaar, indien naar het voorafgaand oordeel van het breed moderamen van de classicale vergadering beroeping voor bepaalde tijd vanwege de aard van de opdracht of anderszins wenselijk is. Het breed moderamen heeft daarbij de bevoegdheid om de werktijd vast te stellen op minder dan een derde van de volledige werktijd. Ord. 3-3-1 is van overeenkomstige toepassing.
10	In afwijking van het in lid 1 bepaalde kan een gemeente een proponent beroepen in tijdelijke dienst voor de duur van ten minste drie en ten hoogste vijf jaar en een werktijd van ten minste 40% van de volledige werktijd. Ord. 3-3-1 is – behalve het bepaalde over het zoeken naar samenwerking - van overeenkomstige toepassing.
11	Een predikant in tijdelijke dienst woont zo mogelijk binnen de grenzen van de gemeente waaraan deze verbonden is.
12	Het breed moderamen kan eenmalig toestemming geven de periode van de tijdelijke dienst te verlengen tot in totaal maximaal zes jaar.
13	Alleen met instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering, onder overeenkomstige toepassing van ord. 3-3-1, kan de tijdelijke dienst worden omgezet in een beroep voor onbepaalde tijd.
14	Na afloop van de tijdelijke dienst kan een kerkenraad gedurende een jaar niet opnieuw voor dezelfde werkzaamheden in tijdelijke dienst beroepen, en kan hij ook geen opdracht tot structurele hulpdiensten verlenen voor deze werkzaamheden.
15	Na afloop van de tijdelijke dienst is de predikant losgemaakt van de gemeente.
16	Ord. 3-4-2 is op een predikant in tijdelijke dienst niet van toepassing, met dien verstande dat de tijdelijke dienst slechts met instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering voortijdig beëindigd kan worden.

5.2 Vervallen teksten

Ord. 3-24-2,3

5 Ord. 3-28-3,4

5.3 Overgangsbepalingen

- 10 1. Hulpdiensten en waarneming dienstwerk die op grond van ord. 13-18-9, 3-24-2 (oud), 3-28-2 (oud), 3-28-3 (oud) en 3-28-4 (oud) zijn overeengekomen voor [ingangsdatum] blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd en worden vergoed volgens de regeling die gold op de datum voor **1 januari 2021** met inbegrip van latere indexeringen. Predikant en kerkenraad kunnen besluiten tot aanpassing aan de nieuwe regels.
- 15 2. Hulpdiensten die op grond van ord. 3-24-3 (oud) zijn overeengekomen voor **1 januari 2021** blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd.
3. Overeenkomsten tussen Dienstenorganisatie en de gemeente tot inzet van een predikant in algemene dienst voor werkzaamheden in de gemeente, die zijn ingegaan voor **1 januari 2021**, blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd.

4. Tijdelijke diensten die zijn overeengekomen voor **1 januari 2021** blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd. De betrokken predikant behoudt recht op het wachtgeld en wordt vergoed volgens de regeling die gold op de datum voor **1 januari 2021** met inbegrip van latere indexeringen. Predikant en kerkenraad kunnen niet besluiten tot aanpassing aan de nieuwe regels.
5. Op hulpdiensten resp. tijdelijke diensten die zijn overeengekomen voor **1 januari 2021** is het bepaalde in ord. 3-18-7 resp. 12 t/m 15 van toepassing

10 Omdat de huidige contracten maximaal vier jaar kunnen duren, vervallen deze overgangsbepalingen op 31 december 2024.